

SŁOWO

PRENUMERATA miesięczna z dostarcza-
niem do domu oraz z przesyłką pocztową
mk. 5000000 zagranicą 10000000. Konto cze-
kowe w Poczcie Kasie Oszczędności-
wej Nr. 80.259.
Cena pojedynczego N-ru 250000 mr.

Wilno, Sobota 26-go kwietnia 1924 r.

Redakcja i administracja Ad. Mickiewicza 4. Tel. 228, otwarta od 9 do 3. Tel. drukarni 262.

CENA OGŁOSZEŃ. Wiersz milimetryowy
jednoszpaltowy na str. 2 ej i 3 ej 350000
mk., za tekstem 120000 marek. Najmniejsze
ogłoszenie 1800000 mk. — Każda nowa pod-
wyżka taryfy obowiązuje wszystkie ogło-
szenia od dnia zmiany cen bez uprzednie-
go zawiadomienia.
W nr. świątecznych o 25 proc. drożej.

Reforma rolna na Łotwie.

Reforma agrarna na Łotwie, jak
względnie reformy agrarne powojenne
Europy wschodniej, powstawała
pod wpływem wypadków w Rosji.
Są to wytwory ideologii rosyjskiej,
wyrósłej na gruncie wielkorosyj-
skiej „obszczyzny”. Cechą charakte-
rystyczną takiej „obszczyzny” był
periodyczny podział gruntów wło-
ściańskich, do niej należących. Stąd
powstała popularna wśród chłopów
idea podziału wszystkich gruntów
dworskich i chłopskich. Na tej idea-
logii pokładali nadzieje rewolucjo-
niści rosyjscy: grupy rewolucyjne
„Ziemia i wola” szóstego i siódmego
dziesięciolecia, „Czornyj pierie-
dieł” ósmego dziesięciolecia budo-
wały programy swoje na utajonem,
ale tkwiącem w duszy chłopskiej
pragnieniu podziału całej „ziemi-
ey”. Rewolucjonisci rosyjscy pra-
gnęli rozniecić i rozpałić chłopską
żądzę ziemi. W tym kierunku w o-
kresie pierwszej rosyjskiej rewolu-
cji 1905 roku pracowali rosyjscy
S. R. Wyzyskać tę siłę motorową
dla obalenia absolutyzmu chcą ro-
syjscy Konstytucyjni Demokraci w
okresie pierwszej i drugiej Dumi.
Wywołało to jednak spotęgowanie
reakcji i wprowadzenie ustroju po-
zornie tylko konstytucyjnego. Re-
forma agrarna Stołypina miała na
celu ustalenie własności ziemskiej
w Rosji i zburzenie „obszczyzny”,
jako objawu będącego w antagoniz-
mie z prywatną własnością ziem-
ską. Nie zdolała jednak reforma
stołypinowska przeobrazić stosun-
ków agrarnych Rosji i zwyciężyć
ideologii pod ich wpływem powsta-
łej, gdy wybuchła rewolucja 1917
r. Jeszcze przed objęciem władzy
przez bolszewików, zaczyna się pod
wpływem ogólnej anarchii „agrab-
noje dwiżenie” (grabięczy ruch).
Niemal cała wielka własność zosta-
ła rozgrabiona i rozszarpana przez
chłopów. Bolszewicy nie zdołali ani
opanować, ani uporządkować tego
ruchu. Pewną ilość majątków uda-
ło się im pozostawić nietkniętymi
przez włościan lub od nich odebrać,
i tam utworzyć „wzorowe gospodar-
stwa” (t. zw. kulturowe chosiaj-
stwa) z gospodarką „komunistycz-
ną”, będącą parodią gospodarczą.

Rezultatem przewrotu agrarne-
go w Rosji było upowszechnienie
typowej, drobnej, małowytwórczej
gospodarki chłopskiej. Liczba go-
spodarstw chłopskich wzrosła zna-
cznie wskutek powrotu z miasta na
wieś dorożkarzy, stróży, robotni-
ków fabrycznych i t. d. Wszyscy
oni pod wpływem zastoju przem-
ysłowego w miastach oraz wieści o
podziale gruntów tłumnie opuszcza-
ją miasto, aby otrzymać na wska-
wałek ziemi.

Zmniejszenie produkcji rolnej w
Rosji, pogorszenie struktury gospo-
darczej państwa — oto wyniki ro-
syjskiego przewrotu agrarnego, któ-
ry jednak oddziałał na stosunkowo-
gospodarcze krajów sąsiednich, wy-

wołując tam reformy agrarne, opar-
te na przymusowym wywłaszcze-
niu.

Rewolucja 1905 r. odbiła się
znacznem echem na Łotwie: w
Kurlandji i Liflandji, nie oddziały-
wując wcale na Inflanty Polskie.
Robotnicy bezrolni po olbrzymich
ekonomjach Liflandji i Kurlandji
byli najbardziej pobudliwym pier-
wiastkiem rewolucyjnym. Obecnie
części Łotwy, nieobjęte okupacją
niemiecką, a pozostające pod wpły-
wem rozkładającego się frontu ro-
syjskiego, wskutek wieści o doko-
nywanych tam już podziałach zie-
mi, przeżywały objawy ogólnoro-
syjskiej anarchji i rozruchów agrar-
nych, stałe się to jedną z sił mo-
torowych łotewskiej reformy rol-
nej.

Struktura agrarna kraju oraz na-
cjonalizm łotewski były też czyn-
nikami tej reformy i wywarły wpływ
na jej charakter. Kurlandja i Lifi-
landja posiadały jako typową wlas-
ność chłopską fermę od 20 do 50
ha. Tę formę posiadania pragnęła
zakonserwować i upowszechnić ło-
tewska reforma agrarna. Chodziło tu
o względy ekonomiczne oraz o wy-
tworzenie średniej warstwy łotew-
skiej.

Nacjonalizm łotewski, skierowa-
ny przeciwko Niemcom w pierw-
szym rzędzie, przeciwko Polakom
w drugim, pragnął zniweczyć i
zwierzchnią warstwę niemiecką i
polską, osłabić przez to wpływy
cywilizacyjne pierwiastka niemiec-
kiego i polskiego, zniszczyć ich
zdolności asymilacyjne w kraju, na-
tomiast wytworzyć warstwę zamoż-
ną łotewską.

Na mocy agrarnego prawa z
2.740.000 ha ziemi, należącej do
mniejszości narodowych, zaledwie
60.000 ha, czyli 2.16 proc. będzie
im pozostawionych — tymczasem z
własności łotewskiej, wynoszącej
2.600 ha, tylko 45.000 ha będzie wy-
właszczone, pozostanie zaś niewy-
właszczonej własności łotewskiej
98.29 proc. Polski stan posiadania
w Inflantach przed reformą rolną
przedstawił się, jak następuje:

Powiaty:	Obszar polskiej ziemi w ha.	Główny Lasy
dyneburski	84.799	40.177
lucyński	75.098	43.817
rzeżycki	112.267	41.972

270.150 125.966

Ilość jednostek gospodarczych
własności polskiej:

powiaty	mniej niż 50	od 50 do 100	od 100 do 500	od 500 do 1000	więcej niż 1000
dyneburski.	58	20	25	6	8 21
lucyński.	55	23	29	7	10 9
rzeżycki.	50	28	28	12	19 28

Własność ziemska na Łotwie
przed reformą agrarną przedstawia
się, jak następuje:

Liflandja liczyła 414 właścicieli
ziemskich, Kurlandja 570. Latgalja
315; na terytorjum dzisiejszej Ło-
twy było 1.300 prywatnych wlas-
cieli ziemskich. Ziemia ich wynosi-
ła 51,49 proc. obszaru Liflandji
50,68 proc. Kurlandji, 38,27 proc.
Semigalji i 58,57 proc. Latgalji. Dla
całego zaś terytorjum współczesnej
Łotwy 48,12 proc.

Podział drobnej włościańskiej
własności w prowincjach, które
weszły w skład Łotwy, przedsta-

wiał się w 1905 r. według staty-
styki rosyjskiej, jak następuje:

Procent	Obszar w całej d	Liczba właścicieli	Własność od — do w dziesięt.
10	18,27	14.668	do 10
11	24,92	20.001	od 11 — 20
21	12,48	14.886	od 21 — 30
31	18,80	14.694	od 31 — 40
41	10,96	8.798	od 41 — 50
51	8,98	7.210	od 51 — 100
więcej niż 100	9,09	72	więcej niż 100
Razem	100%	80.279	100% 1.984.624 100%

Cyfrы powyższe dowodzą że
typem mniejszej własności w kra-
jach, które weszły w skład Łotwy,
była własność od 21—50 dziesięcin.
Jest to wielko-chłopskie gospodar-
stwo, wymagające oprócz pracy
członków rodziny pomocy najem-
nego robotnika. Własność do 20
dziesięcin z łatwością mogłaby być
podniesiona do kategorii 20-dzie-
sięcinowej; wymagałoby to około
350 tys. ha ziemi.

Liflandja posiadała 61.540 ha
ziemi państwowej. Kurlandja 491
tys. 445, Latgalja 78.748, razem więc
627.733, nie licząc ziemi państwo-
wej w Semigalji, co do której rocz-
nik statystyczny za rok 1921, po-
daje dane własności państwowej
Łotwy, nie zamieszcza cyfr odnos-
nych. Znaczną część ziemi państw-
owych stanowiły lasy, jeżeli jednak
obszar rolny tych ziem byłby nie-
dostateczny dla podniesienia ma-
lorolnych do kategorii pełnorolnych
włościańskich gospodarstw tych
krajów, to już nieznaczny procent
wielkiej własności mógłby służyć
do zrealizowania tego celu. Ziemi
bowiem wielkiej własności od 100
do 10.000 dziesięcin i powyżej było
w Liflandji 1.149.669, w Kurlandji
1.113.408, w Latgalji 781.507, razem
więc 2.994.584 ha.

Lasy stanowią na ziemiach wiel-
kiej własności w Liflandji 40,77
proc., w Kurlandji 41,58 proc.

Wobec tego dla uzupełnienia
gruntów drobnej własności potrzeba
byłoby zużyć około 20 proc. nie-
leśnego obszaru wielkiej własności.

Wład. Studziński.

Z Warszawy.

(Telefonem od wł. koresp.).

Sprawa waloryzacji zobowiązań przed-
wojennych.

Wczoraj odbył premier Grabski
konferencję z referentami odnośnych
działów minister. Skarbu w sprawie
ostatecznego brzmienia tekstu
rozporządzenia Prezydenta Rzeczy-
pospolitej w sprawie waloryzacji
zobowiązań przedwojennych. Za
podstawę konferencji służył znany
projekt rektora Toila. Konferencja
wczorajsza ostatecznej decyzji nie
przyniosła. Jak słychać p. Toil ma
być wezwany w najbliższych dniach
do Warszawy, celem uzupełnienia
swego projektu w myśl życzeń
prem. Grabskiego.

Konwencja kolejowa polsko-sowiecka.

W wyniku 6 tygodniowych ro-
kowań, które toczyły się w War-
szawie — została podpisana dn. 24
b. m. w sali konferencyjnej min.
spr. zagr., konwencja o uregulowa-
niu kolejowego ruchu granicznego,

pasażerskiego i towarowego, po-
między Polską a Sowietami.

Konwencję ze strony Polski pod-
pisali: przewodniczący deleg. pol-
skiej, naczel. wydz. komunikacji
zagranicznej p. Br. Chodkiewicz;
naczelnik wydz. pasażerskiego p.
Fr. Moskwa, oraz p. Tyżyński, peł-
niący obowiązki naczelnika wydz.
komunikacji zagr. ze wschodem.
Ze strony Sowietów podpisali ją:
przewodniczący deleg. S. S. S. R.
radaa poselstwa pełnom. w Polsce
p. Biesiadowski, następnie członko-
wie delegacji pp. I. Romer, Miaskow
i Orłow.

Konwencja przewiduje ruch gra-
niczny przez następujące punkty
dzis już otwarte: Stolpce—Niegore-
łoje, Zdobunowo — Szepietówka,
Podwoleczyska—Wołoczyska, oraz
przez punkty, mające być dla ru-
chu otworzone, a mianowicie: Mi-
kaszewicze—Żytkowicze, Zahacie—
Terynowo. Komunikacja Olechno-
wicze—Radoszkowice będzie otwar-
ta po przystosowaniu sowieckiej
stacji w Radoszkowicach dla ruchu
granicznego.

Dla bezpośredniej komunikacji
osobowej i bagażowej, t. j. sprze-
dazy bezpośrednich biletów oraz
wydawania bezpośrednich kwitów
bagażowych otwarte będą następu-
jące narazie stacje: — Ze strony
Polski: Białystok—Gdańsk—Kato-
wice—Kraków—Lwów—Łódź—Poz-
nań—Warszawa—Wilno. — Ze stro-
ny Sowieckiej: Charków—Kijów—
Leningrad—Mińsk—Moskwa—Ode-
sa—i Tyflis.

Dla bezpośredniego ruchu kole-
jowego otwarte będą wszystkie
stacje w Polsce i SSSR. Przewóz
towarów między stacjami jednego
i drugiego państwa odbywać się
będzie za pośrednictwem listami prze-

Samuels o Łotwie.

RYGA, 25. IV. (tel. własn.) Pre-
zydent ministrów Samuels udzielił
wywiadu przedstawicielom prasy
tutejszej. Na wstępie odparł pre-
mier zarzuty, stawiane mu osobi-
ście w słynnej sprawie sprzedaży
Tanerkałudzkich lasów przed dwu-
ma laty. Sprawa ta została wycią-
gnięta obecnie przez pewne ośmi-
dymy, ażeby zdyskredytować rząd
w oczach opinji publicznej. Premier
zaznaczył, iż mógł nie reagować na
wiadomości prasowe, których pra-
wdomówność pozostaje pod zna-
kiem zapytania, tembardziej, że do-
stały się one w ręce dziennikarzy
drogą nieprawną. Mimo to, zapro-
ponował Samuels prezydentowi re-
publiki swoją dymisję — dymisja
nie była przyjętą.

O wielkiej nienawiści, jaka pa-
nuje pomiędzy partjami prawico-
wymi i socjal-demokratami wyra-
żał się Samuels z wielką troską,
zaznaczając, iż wiele szkody przy-
nosi ona państwu.

Do Rady Gospodarczej przy
Gabiniecie Ministrów wniesione zo-
stały materiały planów na następne
5—10 lat przez min. skarbu; dla
zaspokojenia potrzeb tej instytucji,
potrzebny jest miliard latów w prze-
ciągu lat dziesięciu. Prawdopodo-
bieństwo tego będzie uciec do
pożyczek zagranicznych.

Gabinet ministrów zdecydował
przeznaczyć na cele pożyczki dla
gospodarstw rolnych 2 miliony
500 tysięcy latów, na pokrycie kry-
zysu rolnego, jaki wywołany został
nieurodzajem roku zeszłego. W ra-
zie gdyby nieurodzaj powtórzył
się w roku bieżącym, budżet pań-
stwa łotewskiego znalazłby się w
bardzo trudnem położeniu.

Na zakończenie wyraził premier
obawę z powodu zbliżającego się
święta robotniczego w dniu 1 ma-
ja. — Nie mogą twierdzić — rzekł
Samuels — że do rozruchów nie-
dojdzie. W każdym razie poszkod-
wanymi okazać się sami naruszycie-
le spokoju publicznego. (Z)

wowowymi jak długo nie zostaną
opracowane taryfy bezpośrednie.
Przesyłki towarowe będą opłacane
na zasadzie taryf wewnętrznych,
przyczem przewoźne należące się
kolejom w kraju nadania przesyłki
opłacać będzie z góry nadawca, a
przewoźne, należące się krajom
przeznaczenia, przekazywane będzie
na odbiorcę. Jako prawo transpor-
towe, obowiązywać będą postano-
wienia konwencji berneńskiej.

Konwencja podlega ratyfikacji,
a dokumenty ratyfikacyjne mają
być wymienione w Warszawie. Moc
prawną uzyska po upływie 15-stu
dni, od chwili wymiany dokumen-
tów ratyfikacyjnych.

Likwidacja Min. Rob. Publ.

Pan premier Grabski przyjął
wczoraj kierownika Min. Rob. Publ.
p. Rybczyńskiego, który omawiał
szczegółowo sprawę likwidacji Min.
Rob. Publ.

Powrót min. hr. Zamoyskiego.

Pan minister Spraw Zagranicz-
nych hr. Zamoyski powrócił wczoraj
po wypoczynku świątecznym i objął
urzędowanie.

Ustąpienie p. Tennenbauma.

Dyrektor Departamentu Handlu
w Min. Przemysłu i Handlu, p.
Tennenbaum podał się w dniu wczor-
ajszym do dymisji.

Rewindykacja archiwów w Rosji.

W dniach najbliższych wyjeżd-
ża z ramienia rządu do Rosji, w
charakterze eksperta do spraw re-
windykacji archiwów polskich, dr.
Kazimierz Sochaniewicz.

Przeciwko Sowietom.

Francja — Rumunja — Turcja.

RYGA, 25. IV. (tel. własn.) We-
dług wiadomości otrzymanych tu
z Konstantynopola, Francja stara
się zażegnać nieporozumienie, ja-
kie wynikło między nią a Turcją.
„Sewodnia” donosi, że w danej
chwili toczą się pertraktacje w
Konstantynopolu, ażeby wciągnąć
Turcję do sojuszu franko-rumuń-
skiego, skierowanego przeciwko Ro-
sji Sowieckiej. (Z)

BERLIN, 25. IV. (PAT.) Dzien-
niki donoszą: Premier rumuński
Bratianu w podróży swojej zajechał
do Konstantynopola, co stoi w zwi-
ązku ze zbliżeniem francusko-rumuń-
skim i naprężeniem stosunków
między Turcją a Francją.

RYGA, 25. IV. (tel. własn.)
„Daily Herald” donosi z Paryża,
że podczas franko-rumuńskich per-
traktacji, min. Duca zaproponował,
ażeby do traktatu dołączyć punkt
specjalny gwarantujący suweren-
ność Rumunji nad Besarabją.

Poincare zachował się wobec
proponycji z rezerwą, zaznaczając,
że gwarancje podobne mogłaby
wzbudzić niezadowolenie Anglii.
Pozatem Poincare jest zdania, że
punkt powyższy w traktacie nie
zdołałby mimo wszystko powstrzy-
mać Rosję od wojny, w razie gdy-
by się ona na wystąpienie zdecy-
dowała. (Z)

BERLIN, 25. IV. (PAT.) Wczo-
raj ukazała się tutaj deklaracja
Niemców, zamieszkujących w lic-
bie 100 tys. Besarabje. Deklara-
cja oświadcza, że Niemcy aproba-
ją przyłączenie Besarabji do Rumunji.

Konferencja Kowieńska.

RYGA, 25 IV (Tel. własn.). We-
dług wiadomości otrzymanych tu
z Kowna, rząd litewski opracował
ostatecznie program konferencji
Kowieńskiej i jednocześnie roze-
stał zaproszenia do rządów łotew-
skiego i estońskiego. Konferencja
odbędzie się w dniach 6, 7 i 8
maja, o ile termin ten będzie odpo-
wiedzią zaproszonym państwom.

TEATR POLSKI (Lutnia)

Dzisiaj w sobotę 26 kwietnia

7-my

Koncert Symfoniczny

pod dyrykcją A. Wyleżyńskiego

Solistka: prof. Kimonty Jacyna (fortep).

Program poświęcony utworom

Piotra Czajkowskiego.

Symfonia № 4, Koncert for-

tepijanowy, „Romeo i Julia”

Początek o g. 5 wlecz.

Kasa otwarta od g. 11—1 i od 3—9 w.

SEJM I RZĄD.

Komisja budżetowa.

Wbrew pogłoskom, jakoby posiedzenie Komisji budżetowej miało być odroczone, odbędzie się ono, jak zapowiedziano w chwili rozchodzenia się Sejmu, we wtorek dnia 29 b. m. pod przewodnictwem pos. Zdzisława Kozłowskiego, a przedmiotem obrad będzie budżet Ministerstwa Spraw Wojskowych. Sprawozdawcą jest pos. Czetwertyński. Na posiedzeniu obecny będzie minister spraw wojskowych gen. Sikorski.

Komisja skarbowa.

Sejmowa Komisja skarbową zwołana została dopiero na 13 ty. maja r. b. celem rozpatrzenia projektu ustawy o podatku od piwa, a sprawa przydzielenia referatu projektu ustawy o monopolu spirytusowym pozostawia w zawieszaniu. W sprawie tej wystosował Marszałek Sejmu p. Rataj do przewodniczącego Komisji Skarbowej posła Byrki pismo, w którym przypomina, iż wedle ustalonego przez Konwent Senjorów planu w końcu maja Sejm zajmie się preliminarzem budżetu, a na załatwienie innych spraw pilnych, a przedewszystkiem przedłożenia skarbowych, przeznaczony był czas między 20-ym kwietnia, a końcem maja. Celem wykonania tego planu p. Marszałek prosi o wcześniejsze zwołanie Komisji skarbowej.

Wizyta rolników austriackich.

Dowiadujemy się, że do Polski przybędzie delegacja austriackich organizacji rolniczych celem zapoznania się ze stanem naszego rolnictwa oraz naszych organizacji rolniczych. Na czele delegacji powoższej ma stać wybitny polityk austriacki dr. Mataja, b. sekretarz stanu, członek austriackiego Zgromadzenia narodowego.

Międzynarodowy zjazd rolników.

W nadchodzącą sobotę wyjeżdżają do Rzymu na obrady Międzynarodowego Instytutu rolniczego pp. b. minister rolnictwa i posesł sejmowy Gościński oraz naczelnik wydziału ekonomiki rolniczej Ministerstwa Rolnictwa Królikowski, mianowani przez Prezydenta Rzeczypospolitej delegatami Polski.

Poskromienie bandytów.

Wczoraj powrócił do Warszawy z objazdu Ziem Wschodnich, p. nadkomisarz Śnarski. Natychmiast po powrocie p. Śnarski złożył raport p. ministrowi spraw wewnętrznych Hübnerowi. Zdaniem jego, ruch bandycki na Kresach został przez władze opanowany, i po zaarrestowaniu 52 członków band, nie należy się spodziewać ponownych ich wystąpień.

D-rzy

Bujalski, Obieziński i Waszkiewicz lokują położenie i chore z cierpieniami kołobocmi w Zakładzie położniczym: ul. W. Pohulanka Nr. 81.

Międzynarodowa konferencja kolejowa.

Podsekretarz stanu w ministerstwie kolei żelaznych inż. Eberhardt wyjechał onegdaj do Florencji celem wzięcia udziału w obradach Międzynarodowego Związku kolei żelaznych. Poza obradami plenum Związku, obradować będą również wszystkie komisje Związku (komisja ruchu osobowego, ruchu towarowego, rozrachunkowa, wymiany tablorów i dla spraw technicznych). Jednym z głównych punktów obrad Związku będzie sprawa wzmoczenia bezpośredniej międzynarodowej komunikacji kolejowej w granicach co najmniej przedwojennych.

Rozłam wśród monarchistów rosyjskich.

BIAŁOGRÓD. 24.4. (Rps.) Niedawno rosyjska prasa emigracyjna komunikowała o naradzie członków rodziny cesarskiej, jaka odbyła się na jesieni w Paryżu i podczas której miało dojść do porozumienia co do dalszej taktyki członków domu cesarskiego w sprawie następstwa tronu i kierownictwa ruchem monarchistycznym. Obecnie porozumienie to rozchwiał wielki ks. Cyryl, który oświadczył, że datowaną d. 5 kwietnia r. b. i adresowaną „do wszystkich wiernych poddanych rosyjskich, przebywających zagranicą”. W oświadczeniu w. ks. Cyryl wskazuje, iż tylko jemu należy się, na podstawie praw zasadniczych, regencja tronu rosyjskiego i wskazuje, że w. ks. Mikołaj Mikołajewicz odmówił mu swego uznania i pomocy. Dalej w. ks. ogłasza zaburzenie „kramolników” wszystkich monarchistów, którzy popierają Mikołaja Mikołajewicza i grozi, że nie będą oni przyjęci przez „przyszłą Rosję cesarską”. Główny organ zwolenników Mikołaja Mikołajewicza dziennik „Nowoje Wremja” kategorycznie odrzuca pretensje w. ks. Cyryla i przypomina zasługi białej emigracji w walce z bolszewikami i ofiary poniesione przez uczestników walk białych armii przeciwko sowietom, wytyka w. ks. Cyrylowi, iż w swoim czasie przyłączył się do rewolucji. Artykuł swój „Nowoje Wremja” kończy oświadczeniem: „Nie, my nie pójdziemy za Waszą Wysockością!”

Fakty te należy uważać za ostateczny rozłam wśród monarchistów rosyjskich, którzy dotychczas próbowali uzgodnić dążenia dwu kierunków. Znaczna większość monarchistów bezwzględnie popiera w. ks. Mikołaja Mikołajewicza.

Konferencja w Hadze.

RYGA. 25. IV. (Tel. własna.) Algemein Handelsblad donosi z Amsterdamu, iż w razie gdyby obrady anglo-sowieckie zakończyły się pomyślnie, jeszcze tego lata zostanie zwołana konferencja w Hadze, poświęcona unormowaniu stosunków z Rosją Sowiecką. Przypuszczalnie na konferencji tej będą obecne Stany Zjednoczone i Francja. (Z).

Likwidowanie nadzwyczajnego komisarjatu do walki z drożyzną.

Na najbliższym posiedzeniu Rady ministrów rozpatrywana będzie sprawa zniesienia nadzw. kom. do walki z drożyzną. Agendy tej instytucji przekazane mają być min. spr. wewn., równocześnie zaś ma powstać ministerjum rady spóżywców. Do rady tej mają być powołani przedstawiciele miast, spółdzielni spożywczych, oraz osoby imienne zaproszone. Każda z powyższych grup wprowadzi do Rady po 5 osób, tak, że ogółem będzie 15 członków.

Z Komisji odszkodowań.

PARYŻ. 25. IV. (PAT.) Komisja odszkodowań wybrała się dziś w p.łudnie, aby przyjąć do wiadomości nadesłane odpowiedzi rządów francuskiego, belgijskiego i angielskiego, w których rządy te oznajmiają o przyjęciu wyników raportu rzeczoznawców. Odpowiedź belgijska oświadcza, że w chwili przystąpienia do wykonania tej części nowego planu, która należałoby być do zakresu działania Belgii porozumie się ona z innymi sojusznikami. Odpowiedź rządu włoskiego oczekiwana jest jutro.

Z chwilą otrzymania przez komisję odszkodowań odpowiedzi od wszystkich rządów zainteresowanych teksty tych odpowiedzi zostaną ogłoszone.

Komisja odszkodowań zwróciła się do Barthou i Branburego, aby odbyli oni narady w charakterze konsultatywnym z wybitnymi osobistościami świata finansowego nad sprawą konkluzji, zawartej w raporcie rzeczoznawców, oraz kwestii możliwości zrealizowania proponowanych przez nich planów. Barthou i Branbury odbędą prawdopodobnie konferencję z Morganem, którego przybycie do Paryża zostało zapowiedziane. Rozmowy te nie będą jednak dotyczyły sprawy natychmiastowego wprowadzenia w życie pewnych zarządzeń finansowych.

Komisja odszkodowań zbiera się na narady oficjalne w przyszły wtorek.

Odpowiedź angielska.

LONDYN. 25.4. (Pat.) Odpowiedź rządu angielskiego na notę komisji reparacyjnej w sprawie raportu rzeczoznawców z ducha i treści swej jest jak się zdaje całkowite odzwierciedlenie stanowiska, któremu dał wyraz w swoim czasie w Izbie Gmin Mac Donald. Należy przypomnieć, że premier zaznaczył wówczas gotowość poparcia planu planu rzeczoznawców w całej rozciągłości pod warunkiem jednak, że inne mocarstwa zainteresowane zajmą wobec tego planu stanowisko podobne.

Odpowiedź belgijska.

BRUKSELA. 25.4. (Pat.) Ministrowie Theuniss i Hymans wysto-

sowali do przewodniczącego komisji reparacyjnej list, w którym rząd belgijski oświadcza gotowość przyjęcia konkluzji sprawozdania rzeczoznawców celem sprawiedliwego i praktycznego uregulowania kwestii odszkodowań. Rząd belgijski wyraża przekonanie, że komisja reparacyjna podda szczegółowemu zbadaniu projekt zarządzeń, które rząd niemiecki wypracował miał na podstawie orzeczeń ekspertów i które winien przedłożyć na komisji.

TELEGRAMY.

„Żywa Synagoga”.

RYGA. 25. IV. (Tel. własna.) Pisma donoszą, że prawosławna „Żywa cerkiew” znalazła naśladowców i wśród żydów. W Połtawie grupa żydów stworzyła „żywą synagogę”, opartą na zasadach „postępowych” i odrzuceniu wszelkich tradycji.

Francuskie torpedowce w portach bałtyckich.

RYGA. 25. IV. (Tel. własna.) W początkach maja przybędą do portów bałtyckich, w tej liczbie i Rygi, 4 francuskie torpedowce. W lesie oczekiwane są odwiedziny włoskich wojennych okrętów.

Sowiecko-niemiecka konferencja.

MOSKWA. 25. IV. (PAT.) Komisarjat do spraw komunikacji donosi, że na propozycję rządu niemieckiego rozpoczęcie się dnia 11 maja konferencja kolejowa niemiecko-sowiecka, mająca na celu ustalenie bezpośredniego ruchu kolejowego, towarowego i osobowego między Niemcami a Republiką Sowiecką.

Manifestacja ku czci Hellferieha.

BERLIN. 25. IV. (PAT) Partja Nacjonalistów organizuje w najbliższą niedzielę wielką manifestację publiczną dla uczczenia pamięci Hellferieha.

Podpisanie konwencji niemiecko-jugosłowiańskiej.

BIAŁOGRÓD. 25. IV. (PAT) Delegacja niemiecko-jugosłowiańska podpisała konwencję, na mocy której Niemcy zobowiązują się do starczy w ciągu 1924 r. na rachunek odszkodowań towarów wartości 25 milionów marek w złocie.

Zaproszenie ministrów belgijskich przez Mac Donalda.

PARYŻ. 25. IV. (PAT) Brukselski korespondent „Tempsa” donosi, że Mac Donald w ub. tygodniu zaprosił Theunissa i Hymansa do przybycia do Londynu. Theunis przyjął tę propozycję, postanowił jednak przedtem przybyć do Paryża w celu odbycia konferencji z Poincarem.

Dziennik rosyjski w Gdańsku.

GDANSK. 25. IV. (PAT) Z dniem 10 maja zacznie tu wychodzić ro-

syjski dziennik handlowy pod nazwą „Ekonomiczeskije Wiesti”, którego terenem działania ma być nie tylko Rosja, Litwa i państwa bałtyckie, ale także i polskie Ziemię Wschodnią.

Aresztowania komunistów w Niemczech.

BERLIN. 25. IV. (PAT) Jak donoszą ze Stuttgartu, śledztwo prowadzone od końca lutego b. r. przeciwko licznie aresztowanym tu komunistom zostało ukończone i wykazało, że istniała grupa pod przewodnictwem Rosjanina Grewa, której zadaniem było usuwanie niebezpiecznych przeciwników za pomocą morderstwa. Grewa aresztowano w Berlinie. Wśród skonfiskowanych materiałów znajduje się wielka ilość amunicji, materiałów wybuchowych i naboju dum-dum. Jak stwierdzono grupa komunistów aresztowanych w Stuttgarcie planowała między innemi zamach na gen. Seeckta i wrotamberskiego min. spraw wewnętrznych Bolza.

O rozłam w P. P. S.

Wczoraj zamieściliśmy list p. Godwoda, o rozłamie w wileńskiej P. P. S. Wobec tego przytaczamy też wyjaśnienie Centr. Kom. Wyk. P. P. S. zamieszczone na łamach „Robotnika”.

Od dłuższego już czasu w naszej organizacji wileńskiej panowały stosunki wysoce nielaboralne, które doprowadziły do faktycznego istnienia dwóch odrębnych pokoleń z sobą i rywalizujących grup. Żakarg ten nie miał naogół jakiegokolwiek charakteru zasadniczego lub nawet taktycznego. Wprawdzie ze strony niektórych członków organizacji wileńskiej były przejawy nękania się od linii partyjnej — formie np. popierania tak zw. „jednostki frontu” z komunistami i t. p. Były to jednak objawy sporadyczne. Zródkiem zaś istotnego zatargu były osobiste niechęci i niesnaski. Atak skierowany był głównie przeciwko posłowi tow. Pławskiemu, od którego grupa tow. wileńskich bez żadnej podstawy i bez żadnej słuszności żądała złożenia mandatu. To znów żądano, żeby poseł „nie wtrącał się” do roboty miejscowej.

C. K. W. przez długi czas za pomocą listów, przez wysyłanych do Wilna delegatów, wreszcie przez wystąpienie w Warszawie przedstawicieli obu stron — starał się doprowadzić do porozumienia. Wszystkie zabiegi były bezowocne.

Wreszcie C. K. W., nie mogąc dłużej tolerować takiego stanu rzeczy, postawił obu grupom tow. wileńskim ultimatum: albo członkowie organizacji wileńskiej zbiórą się na wspólne zgromadzenie i wybiorą Komitet miejscowy w wyniku porozumienia się obu grup — albo też C. K. W. sam zamianuje tymczasowy komitet miejscowy, któremu podlegać będzie cała robotka miejscowa.

Tow. z tak zw. „Dzielnicy” zgodzili się na porozumienie i na wspólny wybór Komitetu miejscowego. Natomiast dawni członkowie Komitetu miejscowego i ich zwolennicy na to się nie zgodzili.

Wobec tego C. K. W. mianował Komitet miejscowy z tow. którzy zgodzili się prowadzić robotę w duchu uporządkowania organizacji wileńskiej.

Na to grupa Godwoda, Wasztowta, Bujki i in. odpowiedziała — wystąpieniem z partii i założeniem odrębnej organizacji pod firmą „Związku socjalistycznego” „Praca”.

Korzystając z tego, że miejscowy organ partyjny „Praca” był w ich rękach, przyłączyli go sobie, usuwając firmę partyjną.

Czynem tym grupa owa dowiodła, że rozłamowe dążności dawno w niej istniały i że za żadną cenę nie chciała się podporządkować woli partii i szanować najcenniejszych przesłanek współzycia organizacyjnego.

Z najnowszej literatury.

Przemilczanie w prasie nowych zjawisk literackich i publicystycznych, nie ochrzczonych mianem poezji i wybitności, stało się u nas systematyczne. Podlega to za sobą tę jałowość myśli, która jest cechą dominującą większości naszych pism codziennych, oraz pomijanie często całkowicie milczeniem nowych talentów i wartościowej produkcji literackiej i politycznej.

Sawapliwie korzystam z gościnnych łamów „Słowa”, aby omówić dotychczasową twórczość p. Kazimierza Leczyckiego, zawartą w broszurze na temat społeczno-gospodarczy p. t. „Nowa idea wieku”, w pracy publicystyczno-politycznej p. t. „Trzecia Polska” i w zbiorze nowel o charakterze patriotycznym p. t. „Brat z tamtej strony”.

P. Kazimierz Leczycki nie jest nowicjuszem w publicystyce polskiej. Przed wydaniem wspomnianych broszur zabierał głos w prasie codziennej, przeważnie w „Gazecie Warszawskiej” na tematy aktualno-polityczne (w roku 1920, w czasie inwazji bolszewickiej, doradzał na szpaltach tego pisma „przeprowadzenie selekcji natur jakobinów”). Pomimo zdecydowanej formy zewnętrznej tych wystąpień, treść głoszonych poglądów, zwłaszcza zaś idee zasadnicze rozsadały często ramy i kanony pro-

gramu pisma, któremu służył. Ta mnogość pomysłów, tkwiąca narażenie do mglistości, ale organicznie w jego pracy pisarskiej, nasuwała przypuszczenie, że zmartewiele formuły i nienaruszalne Credo stroniactwa uniemożliwią p. Leczyckiemu bliższe wiązanie się z służbą partii.

Ewolucja, której uległ od r. 1919, kiedy był bardziej czynny na polu pracy dziennikarskiej, dobitnie u zewnętrzną się w wydanej ostatnio i omówionej pobieżnie na łamach „Słowa” broszurze p. t. „Trzecia Polska”.

Dotychczas ani pisma codzienne, ani periodyczne, z wyjątkiem „Przeglądu Warszawskiego”, (który nawiasem mówiąc poświęcił nowelom ze zbioru „Brat z tamtej strony” kilka uścisła wierszy trafnej oceny) nie omówiły prac p. Leczyckiego, pomimo, że całkowicie na to zasługują. Ten bezwzględny (z niewiedzy pływający) stosunek do oryginalnej i niebanalnej twórczości, spowodowany bodaj został częściowo przez samego autora. Nie wyobrażam sobie bardziej bezwzględniego w stosunku do siebie autora, niż p. Kaz. Leczycki! Na odwrocie strony tytułowej „Brata z tamtej strony” czytamy długą rubrykę „ręce, które będą wydane”. Wśród długiej listy zbliżonych tytułów i pokrewnych tematów widnieją także pozycje: „Trzecia Polska” (próby stworzenia teorii harmonii narodowej); „Wieczory opowiadania”; nowele; „Złoty gór” (powieść z życia mło-

dzieży lat 1912—1920); „Armia Twórcza” (zagadnienie armii pracy); „Trzecia Polska” (program polityki harmonii narodowej); „Napoleon”, dramat; „Żyd”, powieść; „Wojna”, trylogia; „Psychologia historii Polski”; „Budowa przyszłości”; plan konstytucji twórczej); „Młodość”, powieść. Ta poważna praca rozłożona jest na dwadzieścia przeszło lat, a ostatnia rzecz „Młodość” ma być napisana już w starość — w roku 1944!

Pobieżny przegląd tej rubryki unaoznacza zasadniczą wspólność tematu. Będzie to twórczość publicystyczno-literacka na tematy wybitnie społeczne i polityczne, związane, jak autor to wyraża prowincjonalizmem z „zaistnieniem” Polski i okresem wielkiej wojny.

Rzecz całkowicie zrozumiała. Jeżeli się uwzględni wspomnianą wyżej ewolucję, jakiej uległ autor w okresie wielkiej wojny, jeżeli uwzględni się jego zmysł obserwacyjny i poczucie aktualności, jeżeli wreszcie podkreśli się jego wrażliwość i uczuciowość na zjawiska natury życiowo-moralnej i politycznej — to się zrozumie ten, nierzeczywiście mianem „krystalizacji” indywidualności nazwany, naszkicowany niżej, bogaty całością poglądów i przekonań autora.

Zawarte w trzech pierwszych pracach szkice polityczne i nowele są wymowną ilustracją twórczości p. Leczyckiego. Ma ona charakter zdecydowanie społeczny i polityczny i przez to jest typowym wytwó-

rem polskiej umysłowości i typowym objawem polskiej literatury, której charakter bardzo trafnie i pięknie określił za Mickiewiczem prof. Ignacy Chrzanowski, jako nawskroś patriotyczny.

Dla p. Leczyckiego faktem, do którego którego obraca się jego twórczość, jest powstanie Polski, ustalenie jej granic i perspektywa mocarstwowego rozwoju. Niemniej zdaje sobie sprawę z konieczności likwidacji okresu powojennego i skutków niewoli. Po ziszczeniu się idei zasadniczej i głównej szeregu pokoleń — Polski wolnej — powstała pustka idejowa, wyczerpanie programu, czego jaskrawym przykładem jest Polska współczesna, Polska druga. Widzi w niej autor dysharmonie zasadnicze, dysharmonie kierunków t. zw. niepodległościowego i t. zw. zjednoczeniowego, dalej dysharmonie psychiczne wśród ogółu, u przywódców, wreszcie dysharmonie genetyczne, w poglądach na postęp, widzi eksploatację inteligencji i jej parjasowe położenie.

To są warunki życia wewnętrznego, uniemożliwiające wszelki wzrost państwowy, a przedewszystkiem stworzenie punktu wyjścia dla konstrukcji politycznej, inaczej mówiąc dla rozwoju mocarstwowego Polski.

Dla sanacji obecnego stanu rzeczy, czyli dla przejścia do Polski Trzeciej, Polski niedalekiej przyszłości — harmonii i ekspansji politycznej potrzebne jest spiętrzenie życia,

stworzenie klasy średniej ze ściśle określonym terytorjum ekonomicznym, rozwój warstwy wchodzącej, nowej, będącej wytworem ewolucji i demokratyzacji, rozwinięcie tradycji katolickiej i narodowej oraz kultury obywatelskiej, wreszcie stworzenie armii pracy, będącej wyróżniającą wartość gospodarczą, zastosowaną do potrzeb państwa na wypadek wojny („Nowa idea wieku”). Od okresu pierwszego, odpowiadającego w analogii historycznej epoce Kazimierza Wielkiego, czyli po zdobyciu warunków wewnętrznych, przejdziemy do okresu Renesansu Rzeczypospolitej, odpowiednikiem którego w historii jest epoka Jagiellońska.

To już będzie okres polityki zagranicznej, zadaniem którego będzie ugruntowanie Rzeczypospolitej „na terenie następującym: obecna granica zachodnia — linie wielkich rzek Dźwiny i Dniepru.”

Autor wychodzi z założenia historycznych i aktualno-politycznych. Daje przegląd geograficznych i historycznych podstaw Renesansu, omawia politykę narodowościową, widząc w niej wienienie tego problemu w budowie międzynarodowości klasy średniej; żąda rewizji głępięcej antysemityzmu i zaniechania nacjonalizmu wendety, „wytworzącego nastrojów średniowiecza — wiarę w gusła i czary”, mocarstwa anonimowe, masonów i t. p. Wypowiada się za systemem koncesyjnym w stosunku do mniejszości narodowych, wreszcie rozwija już

KRONIKA

SOBOTA

26 Dnia
N. M. Panny
Jutro
TeofilisWschód g. 4 m. 19
Zachód g. 6 m. 49

WILEŃSKA.

— (4) Wydelegowanie w celu studiów naukowych. Na skutek propozycji sekcji higieny Ligi Narodów został wydelegowany przez Min. Spraw Wewnętrznych (Generalna Dyrekcja służby zdrowia) do Holandji na koszt fundacji Rockefellera nauczelnik Wydziału zdrowia Urzędu Delegata Rządu dr. Marian Kozłowski w celu przeprowadzenia studiów naukowych i zwiędzenia urzędów sanitarnych. Dr Kozłowski wyjechał zagranicę w dn. 21 kwietnia i zabawi się do dn. 1 czerwiec.

— (4) Posiedzenie komisji opieki społecznej w Wilejce. Na posiedzeniu sejmikowej komisji opieki społecznej w Wilejce sekretarka komisji p. W. Drzewińska złożyła sprawozdanie, o stanie schronisk dla 58 dzieci i przytułku dla 13 starców. Personal tych zakładów składał się z 8 osób. Stan zdrowotny dzieci na ogół zadawalający. 8 dzieci chorych na świerzb były izolowane i leczone w domu. Wszystkie dzieci zaopatrzone są obecnie w łóżka i sienne i nie sypiały po kilkoro na jednym łóżku lub na podłodze jak to miało miejsce w roku ubiegłym.

Zaznaczyć należy, iż utrzymanie ochronek w należytem stanie wymaga wielkiej ofiarności i pakładu pracy ze strony osób, które się podjęły tego trudnego zadania. Oprócz sekretarza sejmiku p. Augustowskiego, który te sprawy żywo bierze do serca, do komisji opieki społecznej należą: starościna p. Z. Nitostawska, pp. Jan i Eustachy Bielewiczowie, Michał sierotko i dr. Antoni Orłowski.

— (4) Frekwencja czytelników w pow. Oszmiańskim. Sejmik Oszmiański posiada jedną stałą bibliotekę w Oszmianie, którą prowadzi specjalny bibliotekarz, utrzymywany z funduszu sejmiku. Czytelnia posiada 686 książek, z których w pierwszym kwartale r. b. przeczytano 446. Ogólna ilość czytelników wynosi 100 osób. Oprócz tego sejmik posiada 5 bibliotek w podległych mu miejscach: 2 w Smorgoniu, 1 w Polanach, 1 w Kamienicy gm. Krowickiej i 1 w Kuciewiczach.

— (4) Zjazd gminnych urzędników komunalnych. Niedawno odbył się w Wilejce zjazd wójtów i burmistrzów oraz sekretarzy urzędów gminnych i magistratów, na którym złożone zostały przez wójtów i burmistrzów sprawozdania o stanie finansowym i gospodarczym gmin i o zaopatrzeniu szkół powszechnych. Następnie przez odnośnych urzędników starostwa i wydziału powiatowego zostały wyjaśnione sprawy kancelaryjne, poczt gminnych i szarwarku i inne, przyczem poru-

szono również sprawę niezwłocznego przelewania do kasy sejmiku pieniędzy, zebranych w drodze ofiar na różne cele narodowe i społeczne (składki na rzecz Komisji Edukacyjnej i tygodnia Akademika).

— (4) Przydziałenie akcyj Banku Polskiego Min. Skarbu przydzieliło członkom związku pracowników mieszkających w Wilnie z portfeli Skarbu Państwa 125 akcji. Z tytułu przyznanych ulg wpłat Min. Skarbu będzie liczyć i proc. w stosunku miesięcznym.

— Posiedzenie Sekcji Sanitarnej Wileńskiego Koła Towarzystwa Wiedzy Wojskowej odbędzie się w dniu 28 kwietnia o godz. 19 w Sali Wykładowej Kliniki dermatologicznej USB (Antokol. szpital okręgowy Nr 3). Porządek dnia: 1) Prof. Jan Muszyński: środki używane przez pobożnych w Wilnie do wywołania chorób w celu uwolnienia się od służby wojskowej; 2) Dyskusja nad wygłoszonym referatem kpt. lek. Garniewicz: „Gruzlica pnie w wojsku”.

— Ciekawy odczyt. Znanego Profesora Uniwersytetu Warszawskiego i byłego Ministra Sprawiedliwości p. Wacław Makowski, bawiący obecnie chwilowo w Wilnie, wygłosi dziś w Sali Śniadeckich U. S. B. o godzinie 7 ej wieczór ciekawy odczyt na temat „Obywatela a Rzeczpospolitą”. Osoba Szanownego Prelegenta jak i niezmierzony ciekawe zagadnienia, które poruszy, budzą w szerokiej ogóle zrozumiałe zainteresowanie.

— Klub narodowy. W najbliższy poniedziałek dnia 28 b. m. o 7-iej wieczorem w sali klubu techników przy ul. Wileńskiej Nr 33 odbędzie się posiedzenie Klubu Narodowego, na którym poseł Dr Witold Staniszkis wygłosi odczyt pod tytułem: „Sprawy rolne w Sejmie”.

Wstęp wolny dla członków i gości z powołaniem się na jednego z członków Klubu.

— Też pamiętaj! Dlaczego na gmachu maneżu wojskowego przytykał się do Kasy na oficerskiego widnieje dotąd od strony Gazowego zaułku dwugłowy orzeł rosyjski? Przechodni nie raz zastanawiała ta niesympatyczna pamiątka rosyjskich czasów, przechowywana niewiadomo po co? Czy nie byłby czas ją usunąć?

— Włosna na wsi. Oznacza się śnieżykami pokrywającymi ziemię, której nieogrzana jeszcze rola nie dopuszcza do siewów; zauważyć się daje brak paszy, jakkolwiek, jak i cała przyroda nie okazała żadnego życia, są rozpaczliwie szare i martwe. Rozlewają wód duże w niejednym miejscu pozostawiały mosty czyniąc przysłówowe nasze drogi jeszcze gorzej. Ludność wiejska wszędzie skwapliwie łowi ryby, zastawia siła na zwierzyne, nie zwracając uwagi na czas zakazany.

— Sprostowanie. We wcześniejszym zmiłce o podwieczorku kradła się przykra omyłka, w spisie pań nie zamieszczono pań Gospodyn: Generalowej Rydz-Smigłowej, J. Samorokowej i Z. Zdrojewskiej.

NOWOŚCI WYDAWNICZE.

— „Wiadomości Literackie”. Ukazał się Nr 17 „Wiadomości Literackich”. Na jego treść składają się artykuły S. Napierkiego „Piłpki antyrealizmu”, fragmenty z dziennika sekretarza osobistego Tołstoja, uchylające zasłonę z ostatnich chwil życia wielkiego pisarza, rozmowa z Szawem o literaturze francuskiej, kronika zagraniczna, rubryka Polski w Słowińszczyźnie, dział recenzyjny. W odcinku opowiadanie „Gorączka” z pociągającym wątkiem zmarłego niedawno malarza W. Porankiewicza.

TEATR I MUZYKA

— Teatr Polski „Lutnia”. „Jutro pogoda” — krótkowidła amerykańska Hopwooda cieszą się w naszym teatrze powodzeniem, to też grana będzie do niedzieli włącznie. W poniedziałek promjera Dikensa „Świerszcz z kominem”, który na wszystkich scenach europejskich i polskich cieszy się wielkim powodzeniem.

— Uchody 3 maja w teatrach. W obu naszych teatrach w dniu rocznicy konstytucji 3 maja odbędą się przedstawienia specjalne. W teatrze polskim ujrzy światło kinkietów po raz pierwszy „Ostatni z Jagiellonów”, (trzęcia część trylogii Rydla), poprzedzona odpowiednim przemówieniem, w teatrze Wielkim o g. 7 i pół odbędzie się specjalna akademja, po czym o g. 8 i pół będzie przedstawienie zwykłe.

— Z operetki. Dziś wznowienie „Bocaccio”.

— Z opery. Jutro w niedzielę po raz siódmy odegrana będzie opera „Carmen” z p. Krużanką w roli tytułowej. P. Krużanka od kilku miesięcy studiowała tę rolę.

— Popołudniówka w Teatrze Wielkim. W niedzielę o g. 4 pp. odegrana będzie nigdy niezawodna „Madame Pompadour”.

— Dzieńjszy koncert w Teatrze Polskim. Dziś, w sobotę, ostatni w sezonie zimowym koncert symfoniczny. Program, składający się z arcydzieł Czajkowskiego, będzie miał wykonawców w osobach: znanej i cenionej wirtuozki-pianistki, prof. „Kimonit-Jaona”, oraz Wł. Orłowskiego symfonicznej pod dyrykcją A. Wyleżyńskiego. Początek punktualnie o g. 5 w.

— Koncert tańców klasycznych szkoły p. Łuzińskiej. W najbliższą niedzielę o g. 5 pp. odbędzie się w Teatrze Polskim (Lutnia) koncert tańców klasycznych szkoły p. Łuzińskiej. Szkoła ta, rozwijająca się coraz pomyślniej pod kierunkiem znakomitej p. Łuzińskiej kultury tańce klasyczne wśród młod. go zastępu tancerów i tancerek. W programie koncertu tancerzów widział nazwiska takich mistrzów muzyki jak Chopin, Brahms i inni. Cały program zostanie wykonany przez uczennice i uczniów z pp. Cybowską (znana już z występów w Teatrze Wielkim), Krymówną, Ederel, Dudrowską, Ninką Wilińską, Irenką Czyżelakówną, Lalną i Ostrowskim na czele.

WYPADKI I KRADZIEŻE.

— Trup. Dn. 20 b. m. o godz. 16 w majątku Julianowo gm. Szarkowskiej pow. Olsztyńskiego zostały znalezione w rzece Dziśnie zwłoki nieznanego mężczyzny lat 50—60. prawie nagiego prawdopodobnie zjadł, w stanie rozkładu. Przypuszczalnie trup leży w wodzie od kilku miesięcy. Dochodzenie w toku.

— Bójka. Dnia 25 b. m. podczas pijałty z kolegami rozbił głowę Janowi Sokółowskiemu (Piłomont). Wezwany lekarz pogotowia odwiózł poszkodowanego do szpitala św. Jakóba.

— Napad. Dnia 24 b. m. we wsi Krzyżówka gm. Rukonickiej kilku napastników napadło na Franciszka Kiełkowskiego, któremu bandyta przełamali czaszkę. Poszkodowanego w stanie beznadziejnym przywieziono do szpitala św. Jakóba.

Z CAŁEJ POLSKI.

— Podróż ministra Tyszk. Wczoraj wieczorem Minister Kolei inż. Tyszką udaje się w podróż inspekcyjną do Dyrekcji Kolejowej w Poznaniu, a dnia 27 b. m. minister Tyszką weźmie udział w otwarciu

Regina Nieciecka

Opatrzona S. S. Sakramentami, po długich i ciężkich cierpieniach zasnęła w Panu dn. 24 kwietnia 1924 r. w wieku lat 25 Nabożeństwo żałobne w kościele św. Anny odbędzie się dn. 26 o godz. 10 rano, eksportacja na Cmentarz Bernardyński oraz złożenie zwłok o godz. 6-iej wiecz.

O czym zawiadamiają krewnych, przyjaciół i znajomych
Siostra i narzeczoncy

Targów Poznańskich. W podróży tej towarzyszą ministrowi Dyrektorowi Depart. Czapski i Mrozowski, oraz st. ref. Buszyński. (Pat.)

— Studenci rumuńscy w Katowicach. Dn. 24 o godz. 9 i pół rano przybyła do Katowic wycieczka studentów rumuńskich z Krakowa. (Pat.)

— Zjazd młodzieży akademickiej, zgrupowanej koło Rad Akademickich (lewicowej). Dn. 16 b. m. po czterodniowych obradach zamknięty został Zjazd Polskiej Młodzieży Akademickiej, grupującej się dookoła Rad Akademickich. W zjeździe brało udział 78 delegatów z całej Polski. Poza posiedzeniami plenarnymi obradowały 3 komisje: komisja statutowa, która przygotowała Statut Związku Polskiej Młodzieży Akademickiej, Komisja Zagraniczna, obradująca nad sprawami stosunków z młodzieżą innych krajów, oraz komisja ogólna.

Zjazd zaakceptował jednomyślnie wszystkie trzy uchwały przedstawione przez wileńską radę akademicką. Są to uchwały w sprawie uruchomienia katedr języka, oraz literatury białoruskiej na Uniwersytecie wileńskim, w sprawie zapewnienia przez Państwo podstaw finansowych dla studiów Rolniczego w Wilnie, oraz w sprawie niewykonania przez władze ustawy o stypendjach dla niezdolnej młodzieży akademickiej, gwarantującej korzystanie z pomocy państwowej 2% młodzieży akademickiej. Zjazd wypowiedział się za utworzeniem jednolitego Związku Polskiej Młodzieży Akademickiej drogą porozumienia z tą grupą młodzieży, która opowiadała się za Nacelnym Komitetem Akademickim.

Zjazd uchwalił utworzenie Związku Polskiej Młodzieży Akademickiej i wybrał naczelną jego reprezentację, którą stanowi Centralny Komitet Akademicki w następującym składzie: Wyszyński Witold, Babski Bolesław, Czerwinski Witold, Lutyk Leon, Łypaciewicz Stanisław, Fiskorski Tomasz, Rakowski Janusz. Związek Niezależnej Młodzieży Socjalistycznej oraz kilka pomniejszych ugrupowań skrajnie lewicowych nie wzięły udziału w tworzeniu Centr. Kom. Ak. na skutek przegłosowania ich przez większość zjazdu w sprawie bezwarunkowego dopuszczenia przedstawicieli mniejszości narodowych do delegacji na zjazd międzynarodowy.

ZE ŚWIATA.

— Zwycięstwo jazdy polskiej w Nicei. „Polska Zbrojna” zamieszcza korespondencję własną o zwycięstwach armji polskiej w Nicei, w której czytamy:

Tradycje wspaniałej jazdy polskiej odżywiają w całej pełni. Przedstawiciele armji naszej na międzynarodowych konkursach wojskowych hipicznych w Nicei odnieśli świetne zwycięstwo.

Dnia 10 kwietnia r. b. do Nicei udała się w tym celu ekipa polska w następującym składzie: ppłk. Karol Rómmel, mjr Piotr Głogowski, rtm. Kazimierz Suski, por. Adam Królikiewicz, por. Roman Brzeziński, por. Stefan Skupiński, por. Tadeusz Daszewski. Jako przewodniczący ekipy — ppłk. Rómmel jako przedstawiciel „jury” por. Daszewski.

Wyniki międzynarodowych hipicznych konkursów wojskowych dla jazdy polskiej okazały się chlubne nad wyraz, dotąd bowiem:

19 kwietnia:
8-a nagroda — rtm. Suski, 15-a nagroda — por. Królikiewicz.
20 kwietnia:
6-a nagroda — rtm. Suski, 15-a nagroda — por. Królikiewicz.
21 kwietnia:
1-a nagroda — ppłk. Rómmel, 2-a nagroda — rtm. Suski, 4-a nagroda — por. Królikiewicz, 6-a nagroda — ppłk. Rómmel, 13-a nagroda — por. Brzeziński, oraz w 2-jej serii konkursów dnia tegoż: 4-a nagroda — por. Królikiewicz.

Zwycięskie laury świetnej jazdy polskiej w Nicei niech będą przedmiotem zasłużonej dumy i ambicji armji naszej.

— Żywa bżuterja. W Rosarii (Argentyna) w domu bogatego plantatora Avelido odbył się wielki bal z udziałem licznych zaproszonych gości ze sfer plutokratycznych. Przy zaproszeniu dołączono warunk konkursu dla dam na najbardziej pomysłową bżuterję. Nagrodę zdobyła córka armatora — właścicielka licznych okrętów, osiemnastoletnia panna Pulcherja Ninea. Wystąpiła na konkurs cała przystrojona w żywe klejnoty. Uszy zdobyły jej złote kłaczki z żywym i niepospolitem upiorem kolibrami. Pod szyją zamiast broszki miała maleńkiego, żywego zółwia, na rękę zamiast bransolety węsa, zamiast klamry na pasku maleńkiego, świeżo wykłutego krokodyla,

na temat aktualnej polityki zagranicznej pomysł czwórprzymierza Francja — Polska — Rumunia — Turcja i zasadę podwójnego okrażenia Rosji i Niemiec, oraz małej rodziny (idea małego związku). Akcję w państwach nadbałtyckich uważa za rozpraszanie się. Wyjątek robi dla Łotwy Zamyka swą pracę o Trzej Polscy szeregiem hipotez i kwestji ustroju Renesansu oraz zagadnieniem władzy zwierzchniej — ukoronowaniem Renesansu — którą ma być Monarcha.

Program trzeciej Polski p. Kaz. Leczyckiego, pomimo mdłej miejscami i żrącej (zakochanie romantyczne — odznacza się swartością i jasnością budowy. Nie wynika z tego by nie miał luk, często znaczących. Tak więc autor prawie pomija milenciem warunki, w których odbył się ewolucja od stanu obecnego. po przez kolejne etapy, do Polski Trzeciej. Na marginesie już „zasadniczej konstrukcji”, rozwija autor szereg uwag, bardzo ciekawych, na tematy aktualne, jak bolszewizm i t. p.

Praca p. Kaz. Leczyckiego, temat której w odpowiednim rozwinięciu objąłby poważny tom syntezy polityczno-historycznej, przypominając prace tego rodzaju (historjograficzno-publicystyczne) jak p. Ant. Chłonińskiego „Duch dziejów Polski”, p. Z. Wasilewskiego „O życiu i katastrofach cywilizacji narodowej” oraz pomniejszych p. Z. Dębickiego, p. G. Olechnowskiego i t. p. Ma z niemi

tyle wspólnego, że wychodzi z założenia historycznych i wyciąga wnioski na przyszłość, różni się w znacznym mierze uwzględnieniem realiów aktualno-politycznych i kwestji społeczno-gospodarczych. Nadmieniam nawiasem, że wspomniane prace polskie na powyższe tematy i w formie i w treści odbiegają od prac zagranicznych tego rodzaju, wieńczących upadek cywilizacji zachodniej i rychły koniec świata kultury.

Zbiór nowel p. t. „Brat z tamtej strony” sprowadza się zasadniczo do noweli tytułowej i drugiej — „W starożytności — Europy”. Przeciwnie — starożytność, wypowiadając się po stronie tego drugiego całkiem zdecydowanie.

Dla nacjonalizmu nowego, nacjonalizmu — niejako idealnego — narodowości, ideał przyszłości przesłania ideał rzeczywistości, warunki perspektyw nowych zanymają czy na doraźne korzyści aktualne. Współpraca narodów dla ludzkości — oto ideał nowego nacjonalizmu, podczas gdy nacjonalizm stary zna tylko korzyści realne i podział świata prostszy — na niewolników i panów. Niewolnik umiera, zostawiając świat panom.

Autor daje nam wymowną ilustrację tych nacjonalizmów. Piękna, młoda i uroczą Hala, służąc jako wywiadowczyń na froncie, będąc za kordonem w celu wywiadu, poznaje młodego, pięknego Ukraińca — również wywiadowcę. Wywiadowcy

wrogich armji przezuwają wzajemną rolę, jednakże podległości, podległości krwi i urody zachodzi między nimi wzajemna sympatja, czy czegoś nawet więcej. Ukraińiec przepuszcza Halę przez kordon strażny ukraińskiej i sam wkracza na terytorjum armji polskiej. Rozstają się. Hala składa raport szefowi swemu — porucznikowi. Ten zmusza ją do podania rysopisu Ukraińca. Hala w kilka dni później test świadkiem rozstrzelania Ukraińca brata z tamtej strony. Widzi z dala jak poćwiczyły tę przyszłą ideję, zupełnie taką samą. lub może jeszcze ważniejszą, dla tej tarczy „szere”, jak, załagany ustawicznie, tej samej planeten u południowych województw Rzeczypospolitej, obawia się, że matki-ukraińki zabiją ją kałem brata-ukraińca i na ten temat będą śpiewały piosenki nad kolebką przyszłego Chmielnickiego.

Ilustracją starego nacjonalizmu jest strzelający sobie w skroń, „wierzący w Ewangelię wojny”, raniący kulą wroga obciz, który woli umrzeć swobodnie, na wolności, niż żyć w niewoli, dla którego modły do Boga są rozmiękczeniem dusz żołnierskich, który nie znośi litości i w chwili porażki wojennej strzela w posąg Chrystusa — Boga kraju niewolników. „Żeby świat podnieść, trzeba go podzielić na niewolników i panów. Wam pozostawiam świat, — panowie!”

Staba strona noweli starego nacjonalizmu — to zbyt skrót wy-

kładni ideologicznej, a przez to jej metność, niewyraźny kontur i wywołanie uczucia niesmaku dla bezwzględności wyznawcy jego. (Nie mówię już o błędach konstrukcyjnych noweli).

Inne nowele — a właściwie szkice i impresje grzeszą już to młodzieńcym, przeja-krawianym erotyzmem (pierwsze utwory, jak „Nowela epiki”), inne w załączku poruszają ideje i pomysły, rozwinięte później, jak ideały armji pracy, inne jeszcze odznaczają się tonem patriotycznym („Dzień wiosenny”). Dużo jeszcze w tych awersach nieporadności wyrazu i efektów zbędnych. Usunięcie tych nowel z ewenualnego wydania w przyszłości będzie bardzo korzystne dla całości.

Omówiłem całokształt dotychczasowej twórczości p. Kaz. Leczyckiego. Stwierdziłem charakter jego działalności pisarskiej, mocniejszej i zwartszej w publicystyce, rogującej nadzieje w przyszłości na syntezy polityczne, stwierdziłem dalej w twórczości literackiej pokrewność tematów z twórczością publicystyczną, zanotowałem pewną nieporadność konstrukcji nowel i niewyraźną ideologję noweli sztandarowej.

O wartościach dodatnich, podkreślonych wyżej, a sprowadzających się do jasności stylu, pewnego bogactwa porównań i świeżości myśli, wyrazistej konstrukcji broszur politycznych — mówię najlepiej

oczywiście omówione prace. Należy spodziewać się, że ujemne strony prac p. Leczyckiego będą usunięte w najbliższej przyszłości, gdyż zgodnie z obietnicą autora w rubryce „rzeczy, które będą wydane” widzimy zapowiedź rozwinięcia obecnych prób i szkiców w program i system zamknięty.

Na zakończenie post scriptum. P. Kaz. Leczycki wydał swe prace własnym nakładem. Czytając rubrykę „książki najgorzej” w „Wiadomościach Literackich” przerażenie ogarnia człowieka, że znajduje się nakłady takich bredni (Stowarzyszenie Pracowników Księgarskich w Warszawie i księgarnie prowincjonalne) że aż czytelnik zaczyna wątpić czy aby redakcja „Wiad Lit.” nie zamieszcza zmyślnych ad hoc ku uciesze czytelników preparatów lub apokryfów!... Jednocześnie zaś prace poważne nie znajdują wydawców. I tu się zbiega solidarność goniącego za zbyt jaskrawej tandety wydawcy z milczeniem recenzentów i prasy o poważnych pracach.

W. Piotrowski.

zamiast guzików również żywe, w stosownej oprawie owady, we włosach trzepoczące skrzydła o Hellferich nosił na pale. Władomości te nadesłał konsul niemiecki w Lugano, który udał się na miejsce katastrofy.

— **Eksplozja amunicji na wiviat.** W jednej z miejscowości w północnych Czechach w pewnym prywatnym mieszkaniu nastąpiła eksplozja amunicji, powodując śmierć całej rodziny, złożonej z 5-u osób. Zniszczyła skrzynia z amunicją, przeznaczoną do strzałów na wiviat podczas świąt Wielkanocnych.

— **Straszne pokłosie dżumy.** „Daily Telegraph” donosi z Alahabad, że ofiarą dżumy, szalejącej ponownie w zastraszający sposób w Pendżabie padło w ostatnich 14-tu dniach 20 tysięcy osób, z czego 17 tysięcy zmarło. Od 1-go stycznia b. r. zanotowano 70 tysięcy wypadków dżumy z czego 60 tysięcy śmiertelnych.

— **Tragiczna śmierć wodza nacjonalistów niemieckich.** Tragiczna śmierć przywódcy reakcyjnych nacjonalistów niemieckich Hellfericha w katastrofie kolejowej pod Berlinem wywołuje głębokie wrażenie. Hellferich był ministrem skarbu cesarstwa niemieckiego podczas wojny. W czasach powojennych był jednym z najbardziej wpływowych przeciwników republikańskiego ustroju Niemiec i kierował opozycją przeciwko wszystkim rządowi niemieckim, jakie się tworzyły od czasu upadku cesarstwa. Uchodził za pierwszorzędnego znawcę spraw finansowych. Przed kilku jeszcze dniami wystąpił z gwałtownym atakiem na rząd z powodu objawionej przez rząd gotowości wykonania wniosków ekspertów międzynarodowych.

Hellferich wyjechał na kilka dni po matkę na włoską Riwierę. Wracając z Mediolanu w towarzystwie matki w wagonie sypialnym ekspresu, który zapalił się pod Berlinem. Ciąta pasażerów były tak zważone, że ich niepodobna było rozpoznać. Znalezione jednak w

szechatkach, paszporty Hellfericha i jego matki oraz pierścień, który Hellferich nosił na pale. Władomości te nadesłał konsul niemiecki w Lugano, który udał się na miejsce katastrofy.

ŻYCIE EKONOMICZNE.

— **Kurs franka waloryzacyjnego** na dzień 26 — 27 kwietnia b. m. 1.800.000 mk.

— **(2) Ceny rynkowe w Włocławku.** Notowane w dn. 25 kwietnia. Żyto 27 mil. za 100 klg., jęczmień 24 mil., owies 24 mil., ziemniaki 8 mil., mięso wołowe 3 — 4 mil. za klg., cielęce 3 mil., wieprzowe 3.500 tys., słonina 4 — 5 mil., mąka pszenna 1 mil., pyłkowa 575 tys., razowa 250 tys., masło śmietankowe 9—10 mil., solone 7—8 mil., mleko 500 tys. za litr, śmietana 3.000—3.500 tys., jaja 2 mil. dziesięciok.

— **O drzewo polskie dla Kłajpedy.** Odbiło się tu posiedzenie związku przemysłowców drzewnych obszaru kłajpedzkiego. Prezes związku p. Natall oświadczył, że Kłajpeda pod względem gospodarczym znajduje się w katastrofalnym położeniu. Królówiec i Gdańsk posiadają specjalne taryfy na drzewo, wobec czego skutecznie konkurują z Kłajpedą. Bez dowozu drzewa polskiego — mówił dalej p. Natall — przemysł drzewny w Kłajpedzie nie będzie mógł istnieć. P. Natall wskazał następnie na znaczne trudności kolejowe, celne i pocztowe na obszarze Kłajpedy, które uniemożliwiają normalny rozwój ekonomiczny tego terytorium.

— **Giełda drzewna w Bydgoszczy.** W związku ze spodziewanym otwarciem w Bydgoszczy giełdy drzewnej, wśród przemysłowców i kupców drzewnych zaznacza się pewne ożywienie. Obrót giełdy drzewnej w Bydgoszczy obejmować będzie handel drzewem obrobionem i nieobrobionem, oraz masowymi wyrobami drzewnymi. Poza tym, na giełdzie tej będą mogły być dokonywane transakcje pomocnicze na ubezpieczenia, przewóz, lombardowanie, przyjmowanie na skład itd. Giełda przyczyni się niewątpliwie

do wybitnego rozwoju przemysłu i handlu drzewnego.

— **Z Targów poznańskich.** Jak się dowiaduje organ urzędowy „Targów Poznańskich” na tegoroczne targi przyjeżdżają reprezentanci ciężkiego przemysłu belgijskiego. Przyjazd ich jest dowodem, jak daleko koła przemysłowe Belgii zainteresowały się życiem gospodarczym Polski.

— **Notowania giełdowe w Włocławku.** Sekretariat Giełdy Pieniężnej w Warszawie komunikuje, że z d. 28 kwietnia r. b. notowania urzędowe wszelkich walorów odbywać się będą w Włocławku.

Poczynając od tegoż dnia t. j. od d. 28 kwietnia r. b. zebrania giełdy papierów odbywać się będą od godziny 11 do godziny 12 w południe, zaś giełdy dewizowej od godziny 12 m. 30 do godziny 1 m. 15 po południu.

TEATR POLSKI (Lutnia)

Dzisiaj po raz czwarty
„Jutro pogoda”
Krochwilu amerykańskiego w 3 akt.
A. Hopwooda
Początek o godz. 8-jej wiecz.

W poniedziałek 28 kwietnia
PREMJERA
Swierszcz za kominem
Dłokensa

W niedzielę 27 kwietnia o g. 5-jej w.
Koncert tańców klasycznych
szkoły Łużyńskiej.

TEATR WIELKI (na Pohulance).

Dzisiaj „Boccaccio” Operetka
Początek o g. 8 w.

W niedzielę 27 kwietnia o g. 4-jej pp.
przedstawienie popołudniowe po cenach zniżonych

„Madame Pompadour”
operetka Falla
O godz. 8 wiecz.

„Carmen”
Opera Bizet’a.
Z udziałem J. KRZYŻANKI.

— Bezgotówkowe obroty czekowe.

Bezgotówkowe obroty czekowe wyniosły w 1923 r. przeciętnie miesięcznie 35 proc. ogólnej sumy banknotów, będących w obiegu. To pozwoliło jednocześnie na wytworzenie znacznej rezerwy kapitału, którego kredytem zasilany był zarówno skarb państwa, jak i życie gospodarze.

— **Surowiec tytoniowy.** Pozwolenie na przywóz w celach fabrykacyjnych surowców tytoniowych z zagranicy dla koncesjonowanych fabryk wyrobów tytoniowych udzielać będzie na wnioski stron zainteresowanych wyłącznie dyrekcja monopolu tytoniowego.

— **Żydowskie Stowarzyszenie Artystyczne.** W sobotę 26-go kwietnia r. b. punktualnie o godz. 8-jej pop. w gmachu gminy (ul. Orzeszkowej, 7) nastąpi otwarcie wystawy obrazów Żydowskich malarzy Rzeczypospolitej. Zapraszamy malarzy.

List do Redakcji.

Szanowny Panie Redaktorze!
W Nr. 93 „Dziennika Wileńskiego” została zamieszczona notatka o rzekomej walce dwóch partii w Białoruskim Zgromadzeniu Obywatelskim na tle stosunku do Państwa Polskiego. Między innymi, w notatce tej Redakcja „Dz. Wil.” twierdzi, iż prezes Zgromadzenia, p. Wołojczyński, robił mi na zebraniu członków tej instytucji — bynajmniej nie politycznej — zarzuty polityczne, dotyczące rzekomego otrzymywania przez niego pieniędzy z Mińska na pismo „Hołos Biełarusa”.

Ponieważ twierdzenie to od początku do końca jest nieprawdziwe, — zwróciłem się do Redakcji „Dz. Wil.” z listem, demontującym podane w notatce wiadomości. Uważając, iż społeczeństwo polskie ma prawo wiedzieć prawdę o stosunkach w społeczeństwie białoruskim naogół, a więc i o tem, co się w rzeczywistości dzieje w Biał. Zgromadzeniu Obywatelskim, upraszam Redakcję o zamieszczenie zasadniczej części listu mojego odrzuconego przez Redakcję „Dz. Wil.” — a mianowicie:
„Do Zgromadzenia owego nie należę i nigdy nie należałem, na żadnym zebraniu tegoż nigdy nie byłem, i żadnych zarzutów p. Wołojczyński nie robił mi i robić nie

możę, albowiem pisma „Hołos Biełarusa” nie wydaję i nie redaguję. Wiem, iż w Zgromadzeniu toczy się walka, wobec ujawnienia pewnych faktów z przeszłości p. Wołojczyński, znanej chyba całej adwokataturze wileńskiej.

Łącząc wyrazy poważania.
Antoni Kukiłowicz.

WILEŃSKA GIEŁDA

Urzędowa 25 kwietnia b. r.

Dolary stanów Zjednocz. 9360000
New-Jork 9280000

WARSZAWSKA GIEŁDA

urzędowa 25 kwietnia b. r.

Dolary	9350000—9350000
Liry włoskie	416500
Frank belgijski	508750—508000
Holandja	3485000—3485000
London	41000000—41000000
Paryż	595000—595000
Praga	276500—276000
Szwajcaria	1660000—1650000
Wiedeń	132,10—130
Włochy	416500—418500
Bukareszt	48950
Nowy-Jork	9350000—9300000
Frank złoty	1800000
Miljonówka	1000000—1000000
Złota bony	1415000—1430000
Pożyczka dolarowa	1410000—1400000
	5900000

Redaktor

Stanisław Mackiewicz.

Państwowy zakład zdrojowy

BUSKO

Okres kąpielowy tegoroczny trwać będzie od 15 maja do 30 września

BIURO LEŚNE PARCELACYJNE

J. Łastowski i B. Świętorzecki

Wilno, ul. Mickiewicza, Nr. 42 m.5.

Informacje od g. 9—10, 15—6 w.

Sworządzenie planów gospod. leśnych, parcelacja majątków ziemsk. Udzielanie porad w spr. daniny lasowej i majątkowej. Sporządzanie, kopiowanie planów i inne.

Firma chrześcijańska. **D. H. „Bławat Wileński”** ul. Wileńska, 31.

Poleca na sezon wiosenny: markizety, muszliny, batysty, kretony, zefiry, swetry, wełniane i jedwabne, wełny i gabardyny na Suknie, kostiumy i płaszcze damskie, kamizelki i kombinezony męskie, medepolany i płótna prześcieradłowe i płócienna różnaita na białe, bielizna męska gotowa i na zamówienie, poduszki i kołdry zawsze gotowe na składzie. Wybór wielki — ceny niskie. — Pp. Urzędnikom instytucji rządowych i prywatnych — na RATY.

Sklep obuwia „Express” Wilno Portowa 7
Nadszedł transport zagranicznych
SANDAŁÓW
męskich, damskich i dziecięcych
Gwarantowana — trwałość

KAMIEŃ ŻÓŁCIOWY
Zmiękcza i usuwa bez bólu CHOLEKINAZA
H. Nemojewskiego ataki w zupełności ustają.
OBJAWY: (początkowe). Ból w bokach i dołku podsercowym (gdzie schodzą się żebra). Pobolewanie w wątrobie. Skłonność do obstrukcji. Uryna ciemna i mętna lub też bezbarwna, jak woda, język obłożony. Gorycz i kwas w ustach. Odbijanie gazami. Wzdęcia i burczenia w kiszkach. Bóle i zawroty głowy. Silne zdemerowanie. OBJAWY: (podczas ataków). W dołku i wątrobie silny ból, który się rozchodzi ku stronie tyłnej — pasie, krzyżu i sięga aż pod łopatkę. Wzdęcia brzucha; rozszarpanie żebra i parcie na kieszki stołową. Brak tchu oraz ból w plecach i klatce piersiowej (na przestrzał). Niekiedy wymioty żółta, dreszcze, zimne poty, żółtaczka.
Blizszych informacji udziela: Aptekarz fizjolog H. Nemojewski, Warszawa, Nowy Świat 5. Skład główny i. B. Segal Wilno.
Sprzedaż w składach aptecznych i aptekach

Najtańsze źródło zakupu!!!
OWSA
OTRĄB,
SIANA,
SŁOMY.
Spółdzielnia Rolna
Kresowego Związku Ziemiań
ZAWALNA 1. TEL. 1-47

B-cia ALSZEWANG
ul. Wielka 42 SP. AKC Telefon 822
Wysprzedaż
wszystkich uszkodzonych od pożaru towarów
Konfekcji męskiej
z ustępowaniem od 25% do 75%
Palta
Garnitury
Spodnie
Pyjamas

Sztuka i film drugi numer do
NABYCIA
w kasach teatralnych i kinowych oraz w sprzedaży ulicznej. Treść bogata! Szczegółowe programy widowisk całego tygodnia!

POTRZEBNA ZARAZ
pożyczka 600 - 700 dolarów
na krótki termin
zabezpieczenie hipoteczne na
nieruchomości
Informacje w biurze ZACHĘTA
Portowa 6-c.

Języki obce
Komplety i lekcje oddzielne:
francuski, niemiecki, angielski i polski
Garbarska 16 3 w podwórku na lewo.

Czytelnia polska
ul. Piłsudskiego 20 poleca abonentom książek beletrystycznych i dla młodzieży.

WSZELKIE MASZyny i FORMY
do fabrykacji wyrobów cementowych
maszyny do murów betonowych i żelazno-cementowych, maszyny do wygrazowania bloków betonowych i dykowania, maszyny do betonowych dachówek, formy do rur, stopnie, słupy przedmioty budowlane wszelkiego rodzaju.
Maszyny do zmniejszania (Zerkleinerungsmaschinen) mieszarki betonowe, prasy, L. C. M. — farby cementowe.
FABRYKA MASZYN
L. Lubintschik & Co., Ryga,
Weberstrasse 10
Katalog Nr. 233 bezpłatnie.

Potrzebna zaraz
starsza inteligentna osoba samotna
do zarządu domem i opieki przy dwuletnim dziecku. Informacji udziela Dom Handlowo-Komisowy „Zachęta” Portowa 6d

NASIONA pierwszorzędnej jakości
POLECA
Sklep Rolniczy „Szwarcow” 1 (Wielka 15)
Ceny konkurencyjne.

Artur Lorie
KRAKÓW, ul. Starowisna 19
Telefon 1091.
Polecam:
Cement „Szcakowa”, „Górka”, „Goleśzów”, „Podgórze-Bonarka”.
Wapno hydrauliczne do fasad i robót murarskich, skafiste budowlane i do bielenia.
Gips murarski, sztukatorski, modelowy, alabastrowy.
Materiały do krycia dachów łupków, szkieł cementowych, dachówek glinianych, papę dachową.
Cegły zwykłą, szamotową, mączką i gliną.
Smoły pogazowa, karbolinum, rury i posadzki szkiełutowe i fajansowe oraz wszelkie inne materiały budowlane po przystępnych cenach z dostawą natychmiastową.

Młody człowiek dom-litnisko
ze średn. wykształceniem
obznajomiony z buchalterią, znajdzie natychmiast posadę. Oferty wraz z życiorysem i odpisem referencji skierować do administr. Słowa pod
„Rachunkowość”
Uniew. się.

Solec zakład wod mineralnych znany ze swej skuteczności w reumatyzmie, artretyzmie, przymiocie chorobach skórnych, nerwowych w nadchodzącym sezonie będzie otwarty od 20-go maja do 20-go września. Informacje i prospekty wysyła zarząd Solec poczta Solec-zdrój.

Do sprzedania
2 ogiery, 5 klaczy, 12 wałachów
Wiadomość w Ekspozyturze Sp. Akc. Pabianickiej Fabryki Papieru
Rob. Saenger
st. Woropajewo.

2 pokoje
natychmiast potrzebne z prawem korzystania z kuchni dla solidnego małżeństwa z dzieckiem; oferty składać ul. Magdaleny 4 m. 5a od 9—7

Do Odstąpienia
Piekarnia z Cukiernią z całym urządzeniem i inwentarzem. Dow. się; sklep wln. Sankisjanc. Pasaż, Ostrowska 5.

Akuszeryka
z Warszawy udziela porad. Przyjmuje od 9 rano do 7 wiecz. Mickiewicza 46—6.

SPRZEDAJE SIĘ

Dom-litnisko
Szczegóły: Tunelowa 14
Zgub. książkę wojensk. wyd. P. K. U. L. da na imię Grzegorz Wołochowicz, zaś na konia (czworonożny) oraz inne dokumenty Uniew. się.

Zgub. legitymację wydaną przez Dyrekt. Pocz. i Telegrafów na imię Szymon Bronisławski uniew. się.

Milosierdziu czytelników naszych polecamy 83-letniego starszaka z wyśmienitą wykształceniem, ex ziemianina z Wileńszczyzny, zrujnowanego doszczętnie przez wojnę, nie mającego krewnych który by mógł się nim zaopiekować. Ofiarę dla staruszki pieniężnej jako też ubranie, bieliznę, obuwie. Administracja „Słowa” przyjmując w zwykłych godzinach urzędowania między 9—8